

Sleutel 3:

Oog hebben voor de normatieve dimensie van professionalisering

Bij professionalisering gaat het niet alleen om de vraag of het werkt. Maar ook om de vraag of dat wat we doen ook deugd en deugd doet. 'Normatieve professionalisering' is meer dan alleen deskundigheid. Het gaat ook om morele verantwoordelijkheid. Eerder gaven we je drie gouden tips. Hier nog meer inspiratie en denkstof.

1 Waardeer de deugden

Deugden zijn positieve persoonlijke kwaliteiten, zoals integriteit, vriendelijkheid, moed en wijsheid. Samen vormen de deugden een moreel kompas. In de school herken je deugden aan de momenten waarop leerlingen, leraren, onderwijsondersteunend personeel, schoolleiding een goed gezelschap zijn voor elkaar, wanneer deze mensen voor elkaar in de bres springen, mooie plannen verwezenlijken, afmaken waar ze aan begonnen zijn, een stap naar voren doen wanneer een situatie daarom vraagt en iemand de mogelijkheid bieden om zich te herstellen wanneer er iets verkeerd is gegaan.

Wanneer je bijvoorbeeld het voeren van een gezamenlijke dialoog wilt verfijnen, dan zijn er grofweg vier vormen van ethiek te onderscheiden die ten grondslag kunnen liggen aan wat als deugdelijke gedrag beschouwd kan worden.

- **Gevolgenethiek** gaat over handelen waarmee de belangen van anderen behartigd worden en waarvan zij gelukkiger worden.
- **Plichtethiek** gaat uit van het absolute gedragsregels. Dat betekent dat iets slecht is als de regels niet gevolgd zijn. Ook al zou de uitkomst goed zijn. Want in deze ethiek bestaat er geen 'goed' handelen als zodanig.

- **Relationele ethiek** heeft betrekking op het evenwicht tussen geven en ontvangen in relaties en op loyaliteit. Dat zijn bindende elementen in het menselijke handelen jegens elkaar.
- **Bestaansethiek** zijn de waarden, normen en hieraan gekoppelde emoties en oordelen van iemand persoonlijk. Met deze eigen bestaansethiek, het persoonlijke ethos, geeft iemand zijn eigen leven vorm, zowel privé als daarbuiten.

2 Ondersteun de 'normatieve professionalisering'

Bij normatieve professionalisering – let op we spreken niet over professionaliteit, dat wil zeggen: het is geen vaststaand gegeven – gaat het om het actief leggen van doordachte en onderbouwde verbindingen tussen (1) de kwaliteit van je eigen leven, (2) de inhoud van het werk dat je doet en (3) de bredere culturele en maatschappelijke context waarbinnen dat werk plaatsvindt. Dat alles met het oog op de kwaliteit van het eigen professionele handelen.

Dat is gemakkelijk gezegd, maar nog niet zo gemakkelijk gedaan. In processen van normatieve professionalisering gaat het om ethisch doen. Dat is zoals ze dat noemen een participatief en iteratief, een

betrokken en zoekend proces. Daarbij gaat het om persoonlijke en gezamenlijke reflectie, om zelfonderzoek en collectief onderzoek, én om het voeren van een gesprek met elkaar waarin je met elkaar vaststelt wanneer het werkt, deugt en deugd doet. Om vervolgens deze 'moresprudentie' voortdurend weer tegen het licht te houden.

gedachtewisseling plaatsvindt. Dit kan tot nieuwe inzichten leiden bij de betrokkenen. Kenmerkend is dat er betekenissen ontstaan die zonder dialoog niet tot stand hadden kunnen komen. Écht luisteren en open ervaringen delen liggen aan de basis hiervan.

Voor een waarderende dialoog gelden een aantal uitgangspunten:

- Ben onderzoekend, waarderend en begripvol. Zorg dat er in de dialoog vragen worden gesteld die helpen om constructief te denken en te communiceren in plaats van een overtuigende of corrigerende houding naar elkaar toe.
- Er is altijd een aangrijpingspunt, een mogelijk begin van een gewenste situatie. Vervolgens gaat het erom in een dialoog samen de dynamiek tussen verleden, heden en toekomst te doordenken.
- Een persoon is zelf in staat om doelen te stellen en beschikt in aanleg zelf over de middelen en kwaliteiten om deze doelen te bereiken.
- De waarderende benadering gaat uit van kleine stappen: 'Wat ga jij morgen anders doen om dit mede te realiseren?'

Ontwikkel dialogische vaardigheden

Deugden zijn gebaat bij een waarderende benadering. Dat betekent dat je met elkaar steeds op zoek bent naar wat goed is, waar je meer van zou willen hebben, hoe je dat bewerkstelligt en hoe je zorgt dat je dat ook behoudt en verder ontwikkelt. Om dat onderzoek met elkaar te kunnen doen zijn dialogische vaardigheden nodig.

Een waarderende dialoog is een gesprek tussen verschillende mensen, waarin een vrije

Masterclasses

Meer inspiratie nodig? In de masterclasses professionaliseringsbeleid onderzoekt dr. Ton Bruining met u wat er al goed gaat met uw professionaliseringpraktijk en hoe u de lat omhoog kunt brengen.

12 juni:	De Next Step voor uw interne huisacademie
25 september:	Van scholing naar professionalisering
9 oktober:	Professionalisering die werkt, deugt en deugd doet
6 november:	Professionele leercultuur
20 november:	De school als netwerkorganisatie
4 december:	De Next Step voor uw interne huisacademie

Meer informatie en inschrijven:

www.kpcgroep.nl/masterclasses

Ton Bruining en/of zijn collega's zijn u verder graag van dienst, bijvoorbeeld als onderzoeker en adviseur, als procesbegeleider of als projectleider.

Meer weten? Neem contact op met KPC Groep: info@kpcgroep.nl

KPC Groep

Verstand van leren
Gevoel voor mensen

Infographic over professionalisering:
www.kpcgroep.nl/zevensleutelsvoorprofessionalisering